

SKUTECZNE ŚLEDZTWO

W SPRAWIE ŚMIERCI LUB ZŁEGO TRAKTOWANIA
SPOWODOWANEGO PRZEZ SIŁY BEZPIECZEŃSTWA

DEPARTAMENT
WYKONYWANIA
WYROKÓW
EUROPEJSKIEGO
TRYBUNAŁU
PRAW CZŁOWIEKA

DG1

ZESTAWIENIE TEMATYCZNE

Lipiec 2020

SKUTECZNE ŚLEDZTWO

W SPRAWIE ŚMIERCI LUB ZŁEGO TRAKTOWANIA SPOWODOWANEGO PRZEZ SIŁY BEZPIECZEŃSTWA

Za niniejsze opracowanie odpowiada jedynie Departament Wykonywania Wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i w żaden sposób nie jest ono wiążące dla Komitetu Ministrów.

1. NIEZALEŻNOŚĆ.....	3
2. ADEKWATNOŚĆ	6
3. NIEZWŁOCZNOŚĆ	8
3.a. Związek pomiędzy niezwłocznością a przedawnieniem	9
4. UDZIAŁ OFIAR I KONTROLA PUBLICZNA	10
5. BADANIE SZCZEGÓLNYCH MOTYWÓW PRZESTĘPSTW	12
6. NIEZALEŻNY NADZÓR NAD ŚLEDZTWE M	13
7. ZADOŚCUCZYNIENIE DLA OFIAR.....	14
ZAŁĄCZNIK – WYKAZ SPRAW	15

W sprawach, w których Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdza naruszenie Artykułów 2 (prawo do życia) i/albo 3 (zakaz tortur) Konwencji w aspekcie proceduralnym z powodu nieprzeprowadzenia skutecznego śledztwa w kwestii potwierdzonych, czy też zarzucanych naruszeń tych podstawowych praw spowodowanych przez siły bezpieczeństwa, istnieje ciągły obowiązek przeprowadzenia takiego śledztwa, co w praktyce oznacza wymóg niezwłocznego ponownego zbadania przez władze akt sprawy z urzędu zanim nastąpi przedawnienie, a gdy jest to możliwe wznowienia lub podjęcia śledztwa.

Niniejsze zestawienie tematyczne koncentruje się na następujących głównych elementach skuteczności śledztwa przyjętych w orzecznictwie Trybunału i nadzorowanych przez Komitet Ministrów: niezależność; adekwatność; niezwłoczność; badanie szczególnych motywów przestępstwa; niezależny nadzór i zadośćuczynienie dla ofiar. Zawiera szereg przykładów środków przyjętych i przedstawionych przez Państwa w ramach wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w celu zagwarantowania i wzmocnienia skuteczności śledztw.

1. NIEZALEŻNOŚĆ

Konwencja wymaga, by śledztwo było od samego początku prowadzone przez niezależny organ. W celu spełnienia tego wymogu organ śledczy musi być w wystarczającym stopniu niezależny – zarówno w znaczeniu instytucjonalnym, jak i praktycznym – od organów, które są objęte śledztwem. Dlatego też kwestię niezależności należy rozważać w świetle relacji pomiędzy przedstawicielami państwa/władzami, którym zarzucono odpowiedzialność za określone zdarzenia a organami, które prowadzą śledztwo.

<p>Rzecznik Praw Obywatelskich i jego Jednostka do spraw Zapobiegania Torturom, jak również Służba Spraw Wewnętrznych i Skarg, jako niezależny organ śledczy, monitoruje wszystkie przypadki domniemanego złego traktowania przez funkcjonariuszy organów ścigania, w tym skargi na bezprawne działania i zaniechania funkcjonariuszy państwowych.</p>	<p><i>ALBANIA / Pihoni (74389/13)</i></p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 13/05/2018</p> <p>Plan działania</p>
<p>Specjalna Służba Śledcza (SSŚ) została utworzona w 2007 r., jako niezależny organ podlegający Prokuratorowi Generalnemu i badający domniemane przypadki złego traktowania przez policję. Szefa SSŚ powołuje Prezydent Republiki na podstawie rekomendacji Prokuratora Generalnego. Wydział SSŚ do spraw Badania Tortur prowadzi wstępne śledztwa w sprawach złego traktowania. Zgodnie z nowelizacją Kodeksu postępowania karnego z 2015 r. aktualnie na podstawie skarg ofiar wszczyna się postępowanie karne z oskarżenia publicznego, a nie jak dotychczas, z prywatnego. Zarzuty złego traktowania przez wojsko bada Komitet Śledczy, organ instytucjonalnie i strukturalnie niezależny, utworzony w 2014 r.</p>	<p><i>ARMENIA / Virabyan (40094/05)</i></p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 02/01/2013</p> <p>Plan działania</p>
<p>Kodeks postępowania karnego z 2011 r. stanowi, że za prowadzenie śledztwa w sprawie zarzutów złego traktowania odpowiadają państwowi prokuratorzy, a policja może działać jedynie na ich polecenie.</p>	<p><i>CHORWACJA / Mader (56185/07)</i></p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 21/09/2011</p> <p>Plan działania</p>
<p>Niezależny Organ ds. Badania Zarzutów i Skarg na Policję został utworzony w 2006 r. w celu prowadzenia z własnej inicjatywy śledztw w sprawie zarzutów złego traktowania. Przedstawia on swoje akta i wyniki Prokuratorowi Generalnemu do podjęcia decyzji.</p>	<p><i>CYPR / Shchukin i Inni (14030/03)</i></p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 29/10/2010</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2014)93</p>
<p>W celu umożliwienia przeprowadzenia niezależnych śledztw dotyczących okoliczności śmierci podejrzanych umieszczonych w areszcie policyjnym w 2012 r. utworzono Generalną Inspekcję Sił Bezpieczeństwa, niezależny organ do spraw badania przestępstw zarzucanych funkcjonariuszom policji.</p>	<p><i>CZECHY / Eremiasova i Pechova (23944/04)</i></p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 16/05/2012</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2014)69</p>

<p>Po zmianie Konstytucji w 2018 r., Prokurator Generalny jest wybierany przez parlament na okres sześciu lat i odpowiada jedynie przednim. Ponadto od 2019 r. działa Państwowa Inspekcja badająca czyny o znamionach tortur, złego traktowania oraz kilka innych przestępstw popełnianych przez przedstawicieli organów ścigania. Państwowy Inspektor jest również wybierany przez parlament na sześć lat i odpowiada jedynie przed nim.</p>	<p>GRUZJA / Grupa Tsintsabadze (35403/06)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 18/03/2011</p> <p>Plan działania</p>
<p>W Biurze Bawarskiej Policji w 2013 r. utworzono centralną wewnętrzną komórkę śledczą, która wykonuje swoje obowiązki w niezależny i obiektywny sposób, odseparowana od codziennych działań operacyjnych policji bawarskiej, zapewniając niezależność śledztw w sprawie działań jednostek policji do spraw zachowania porządku publicznego, gdy ich członkowie nie noszą tabliczek z nazwiskami, czy też innych znaków identyfikacyjnych albo brakuje nagrań wideo. Zatem jednostka prowadząca śledztwo nie jest powiązana hierarchicznie, instytucjonalnie, czy też w praktyce z jednostką policji oskarżoną o niewłaściwe postępowanie.</p>	<p>NIEMCY / Hentschel i Stark (47274/15)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 09/02/2018</p> <p>Raport z wykonania wyroku</p>
<p>Biuro Bezpieczeństwa Wewnętrznego zostało utworzone w 2015 r. w celu prowadzenia śledztw w sprawach działań funkcjonariuszy służby więziennej oraz instytucji podlegających Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, w tym policji. Biuro jest instytucjonalnie niezależne od kierownictwa policji, czy służby więziennej. Jest nadzorowane przez Ministra Spraw Wewnętrznych, ma odrębny budżet, własną infrastrukturę i oddziały regionalne.</p>	<p>ŁOTWA / Grupa Holodenko (17215/07)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 04/11/2013</p> <p>Rezolucja końcowa ResDH(2018)382</p>
<p>Ustawa o postępowaniu karnym i Ustawa o prokuraturze zostały znowelizowane odpowiednio w 2007 i w 2011 r. w celu przekazania kompetencji do prowadzenia śledztw w sprawach zarzutów złego traktowania przez funkcjonariuszy policji najpierw prokuratorom ze specjalnej grupy zadaniowej, a następnie nowoutworzonemu Specjalnemu Departamentowi do spraw Śledztwa i Ścigania Urzędników Państwowych w ramach Biura Prokuratora Państwowego. Departament ten działa na zasadzie autonomii zawodowej oraz operacyjnej i posiada wyłączną jurysdykcję nad zarzutami dotyczącymi przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy policji, żandarmerii wojskowej i służb wywiadu.</p>	<p>ŁOTWA / Balajevs (8347/07)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 28/07/2016</p> <p>Raport z wykonania wyroku</p>
<p>Ustawa o postępowaniu karnym i Ustawa o prokuraturze zostały znowelizowane odpowiednio w 2007 i w 2011 r. w celu przekazania kompetencji do prowadzenia śledztw w sprawach zarzutów złego traktowania przez funkcjonariuszy policji najpierw prokuratorom ze specjalnej grupy zadaniowej, a następnie nowoutworzonemu Specjalnemu Departamentowi do spraw Śledztwa i Ścigania Urzędników Państwowych w ramach Biura Prokuratora Państwowego. Departament ten działa na zasadzie autonomii zawodowej oraz operacyjnej i posiada wyłączną jurysdykcję nad zarzutami dotyczącymi przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy policji, żandarmerii wojskowej i służb wywiadu.</p>	<p>SŁOWENIA / Matko (43393/98)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 02/02/2007</p> <p>Raport z wykonania wyroku</p> <p>SŁOWENIA / Franciska Stefancic (58349/09)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 24/01/2018</p> <p>Raport z wykonania wyroku</p>
<p>Od 2015 r., zgodnie z decyzją Biura Prokuratora Generalnego przy Najwyższym Sądzie Kasacyjnym i Sprawiedliwości śledztwa w sprawach skarg na funkcjonariuszy państwowych są prowadzone wyłącznie przez prokuratorów działających przy sądach wyższego szczebla, a nie przez policję sądową. Prokuratorzy ci są wybierani spośród tych, którzy wykonując swoje obowiązki, nie nadzorują policji sądowej.</p>	<p>RUMUNIA / Barbu Anghelescu Nr 1 (46430/99)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 05/01/2005</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2016)150</p>

<p>W celu przeprowadzenia śledztw w sprawie domniemanych nadużyć wynikających z działań służb bezpieczeństwa w trakcie operacji antyterrorystycznych na Północnym Kaukazie, w 2011 r. utworzono Komitet Śledczy, niezależny organ będący następcą Komitetu Śledczego działającego w ramach prokuratur. W 2013 r. znowelizowano Kodeks postępowania karnego w celu umożliwienia podejmowania pewnych czynności śledczych, w tym badań lekarskich i innych badań kryminalistycznych wykonywanych samodzielnie przez śledczego przed wszczęciem postępowania karnego, tj. w trakcie czynności poprzedzających postępowanie przygotowawcze.</p>	<p><i>ROSJA / Grupa Khashiyev i Akayeva (57942/00)</i> Wyrok ostateczny w dniu 06/07/2005 Rezolucja tymczasowa CM/ResDH(2015)45</p>
<p>Jeśli chodzi o śledztwa w sprawie śmierci obywateli Iraku podczas okupacji południowego Iraku przez brytyjskie siły zbrojne, Ministerstwo Obrony ustanowiło w 2010 r. procedurę śledczą łączącą śledztwo w znaczeniu karnym prowadzone przez Zespół ds. Zarzutów Historycznych Iraku (IHAT) z dochodzeniem w sprawie przyczyn śmierci (określanym, jako śledztwo w sprawie ofiar śmiertelnych) prowadzonym przez emerytowanego sędziego Sądu Najwyższego i/lub pod sądowym nadzorem wyznaczonego sędziego Sądu Najwyższego. Po restrukturyzacji w 2012 r., IHAT został uznany przez Sąd Najwyższy w 2013 r. za wystarczająco niezależny.</p>	<p><i>WIELKA BRYTANIA / Al-Skeini i Inni (55721/07)</i> Wyrok ostateczny w dniu 07/07/2011 Rezolucja końcowa CM/ResDH(2016)298</p>
<p>W 2016 r. powstało Państwowe Biuro Śledcze (PBS), niezależny zarządzający organ ścigania mający za zadanie prowadzenie śledztw w sprawach przestępstw popełnionych przez urzędników wysokiego szczebla, sędziów i funkcjonariuszy organów ścigania. Biuro rozpoczęło swoją działalność w 2018 r. Departament Wytycznych Proceduralnych dotyczących Postępowania Karnych wchodzących w zakres kompetencji PBS działający w Biurze Prokuratora Generalnego sprawuje kontrolę proceduralną nad śledztwami prowadzonymi przez PBS i zajmuje się ściganiem takich spraw.</p>	<p><i>UKRAINA / Grupa Kaverzin (23893/03)</i> Wyrok ostateczny w dniu 15/08/2012 Plan działania</p> <p><i>UKRAINA / Grupa Afanasyev (38722/02)</i> Wyrok ostateczny w dniu 05/07/2005 Plan działania</p> <p><i>UKRAINA / Belousov (4494/07)</i> Wyrok ostateczny w dniu 07/02/2014 Decyzja KM 2019</p>

2. ADEKWATNOŚĆ

Konwencja wymaga, by śledztwa były prowadzone w odpowiedni sposób. Organy śledcze muszą posiadać doświadczenie i kompetencje umożliwiające ustalenie wszystkich istotnych faktów, a także znalezienie i w stosownych przypadkach ukaranie osób odpowiedzialnych.

Powołany w 2003 r. obrońca Praw Człowieka (OPCz) sprawuje cywilny nadzór nad wojskiem. OPCz regularnie monitoruje miejsca pozbawienia wolności podlegające Ministerstwu Obrony. Powołał także wyspecjalizowany departament ochrony praw żołnierzy, który m.in. rozpatruje ich skargi i udziela porad prawnych. Działająca 24/7 bezpłatna infolinia OPCz umożliwia żołnierzom i cywilom zgłaszanie wszelkich kwestii związanych z siłami zbrojnymi.

ARMENIA / Muradyan
(11275/07)

[Wyrok ostateczny w dniu
24/02/2017](#)

[Plan działania](#)

Dla zapewnienia, że dowody kryminalistyczne zostaną zebrane we właściwym czasie Prokurator Generalny w 2014 r. wydał instrukcje dotyczące postępowania w sprawach zarzutów złego traktowania przez policję. Skarżący powinien zostać zbadany przez lekarza sądowego w ciągu 24 godzin od złożenia skargi lub od momentu, gdy policja dowiedziała się, że mogło dojść do złego traktowania. Zdarzenia muszą być zgłaszane do Prokuratora Generalnego i do Przewodniczącego Organu do spraw Badania Zarzutów i Skarg na Policję. W 2017 r. wprowadzono wymóg, by takie badania lekarskie były przeprowadzane zgodnie z Podręcznikiem Protokołu Stambulskiego dotyczącym skutecznego śledztwa i dokumentowania tortur i innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania.

CYPR / Khani Kabarra
(24459/12)

[Wyrok ostateczny w dniu
05/09/2018](#)

[Plan działania](#)

W wyniku reformy Prokuratury Generalnej z 2016 r., jej Departament do Walki z Torturami został umocowany do prowadzenia śledztw w skomplikowanych sprawach, do nadzoru nad śledztwami prowadzonymi przez prokuratury w terenie oraz do wydawania wytycznych i udzielania wsparcia wszystkim podległym prokuratorom w zakresie kwestii dotyczących złego traktowania z udziałem sił bezpieczeństwa. Ponadto powołano Wyspecjalizowaną Prokuraturę ds. Zwalczania Przystępczości Zorganizowanej z wydzielonymi wydziałami do spraw tortur w celu badania przypadków szczególnie złego traktowania i tortur. Prokuratorzy pracujący w wydziałach do spraw tortur zajmują się wyłącznie sprawami złego traktowania i nie są angażowani we wspólną pracę z policją lub innymi organami ścigania.

MOŁDAWIA / Grupa
Corsacov (18944/02)

[Wyrok ostateczny w dniu
04/07/2006](#)

[Rezolucja końcowa
CM/ResDH\(2018\)463](#)

MOŁDAWIA / Levinta
(17332/03)

[Wyrok ostateczny w dniu
16/03/2009](#)

[Raport z wykonania wyroku](#)

W następstwie wyroku wydanego w sprawie zdarzenia ze skutkiem śmiertelnym z udziałem personelu Królewskiej Armii Holenderskiej rozmieszczonego za granicą, wojskowy wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych, w odniesieniu do operacji z udziałem personelu wojskowego przebywającego na obszarach wysokiego ryzyka, został poddany ocenie przez specjalnie powołaną komisję. Podjęto działania w zakresie konsultacji i szkoleń, w szczególności powołania zespołów śledczych; usprawnienia komunikacji między dowódcami, oddziałami żandarmerii i prokuratorami; opracowania instrukcji dotyczących kroków, które należy podjąć po użyciu śmiertelnej siły. Prokuratura opracowała podręcznik w sprawie prowadzenia śledztwa podczas operacji wojskowych obejmujący kluczowe kwestie i możliwe sposoby postępowania. Ma on na celu poprawę, między innymi, koordynacji z lokalnymi organami wymiaru sprawiedliwości i koalicjantami w zakresie operacji wojskowych, gromadzenia dowodów i zabezpieczania akt.

HOLANDIA / Jaloud
(47708/08)

[Wyrok ostateczny w dniu
20/11/2014](#)

[Rezolucja końcowa
CM/ResDH\(2018\)47](#)

W 2008 r. Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich utworzyło specjalną jednostkę mającą na celu badanie skarg na działania funkcjonariuszy organów ścigania. W 2012 r. Minister Spraw Wewnętrznych wydał rozporządzenie w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję. W 2014 r. Prokurator Generalny wydał wytyczne w sprawie prowadzenia przez prokuratorów postępowań o przestępstwa związane z pozbawieniem życia oraz z nieludzkim, bądź poniżającym traktowaniem lub karaniem, których sprawcami są funkcjonariusze Policji lub inni funkcjonariusze publiczni.

*POLSKA / Grupa
Dzwonkowski (46702/99)*

[Wyrok ostateczny w dniu
12/04/2007](#)

[Rezolucja końcowa
CM/ResDH\(2016\)148](#)

W 2015 r. Biuro Prokuratora przy Wysokim Sądzie Kasacyjnym i Sprawiedliwości przyjęło Strategię prowadzenia skutecznych śledztw w sprawach złego traktowania przez funkcjonariuszy publicznych (policjantów, służbę więzienną, żandarmerię). Skuteczne zapobieganie oraz wykrywanie złego traktowania w więzieniach uległo poprawie także dzięki szkoleniom zawodowym i nadzorowi nad interwencjami Krajowej Administracji Więziennej. Ponadto przyjęto przepisy regulujące dokumentowanie i zgłaszanie medycznych dowodów złego traktowania.

*RUMUNIA / Grupa Predica
(42344/70)*

[Wyrok ostateczny w dniu
07/09/2011](#)

[Rezolucja końcowa
CM/ResDH\(2017\)291](#)

Wymóg staranności i bezstronności śledztw w sprawach zarzutów złego traktowania przez policję został podkreślony w ugruntowanym orzecznictwie Sądu Federalnego. W Kantonie Genewskim w 2008 r. utworzono generalną inspekcję do spraw skarg na funkcjonariuszy policji.

*SZWAJCARIA / Dembele
(74010/11)*

[Wyrok ostateczny w dniu
26/09/2016](#)

[Rezolucja końcowa
CM/ResDH\(2016\)175](#)

3. NIEZWŁOCZNOŚĆ

Konwencja wymaga również, by śledztwa były prowadzone bezzwłocznie. Organy śledcze muszą być zdolne do szybkiego reagowania i wszczynania śledztwa, co jest istotne zwłaszcza dla zabezpieczenia dowodów. Szczególnym wyzwaniem w tym kontekście jest ryzyko przedawnienia się potencjalnych przestępstw, których dotyczy śledztwo (zobacz dział 3.a).

<p>Istnieją ramy czasowe do zakończenia wstępnego dochodzenia i śledztwa. W 2017 r. uchylono przepis o automatycznym zamykaniu śledztw z uwagi na ich długość i wprowadzono przysługujące ofiarom oskarżonym środki mające na celu przyspieszenie postępowania. Mapa drogowa przyjęta w lipcu 2017 r. przewiduje dalsze reformy, a mianowicie wprowadzenie instytucji prokuratorów wyspecjalizowanych w badaniu skarg na złe traktowanie przez policję oraz automatyczne przekazywanie wszystkich tego typu skarg do Biura Prokuratora.</p>	<p>BULGARIA / S.Z. (29263/12)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 03/06/2015</p> <p>Plan działania</p>
<p>Zgodnie z Ustawą o prokuraturze z 2007 r. w celu zapobieżenia przewlekłym śledztwom w sprawach zarzutów złego traktowania przez funkcjonariuszy policji, prokuratorzy mają obowiązek podejmowania czynności procesowych w ciągu 30 dni od złożenia skargi. Na podstawie Kodeksu postępowania karnego z 2010 r. prokuratorzy muszą wydać rozstrzygnięcie co do meritum skargi w ciągu trzech miesięcy. W przypadku opóźnienia prokurator musi poinformować o nim skarżącego oraz przełożonego. Dla zapobieżenia arbitralności w 2013 r. Ustawa o postępowaniu karnym wprowadziła przepis o prawie do odwołania się do prokuratora wyższego szczebla.</p>	<p>MACEDONIA / Grupa Jasar (69908/01)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 15/05/2007</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2018)72</p> <p>MACEDONIA / Grupa Kitanovski (15191/12)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 22/04/2015</p> <p>Plan działania</p>
<p>W celu zapewnienia niezwłocznego śledztwa w sprawie poszkodowanych użyciem broni palnej przez funkcjonariuszy policji, zdarzenie należy zgłosić przełożonym, którzy muszą je pisemnie zarejestrować i w ciągu 48 godzin przekazać prokuratorowi. Poprawiono system dyżurów Państwowego Wydziału Kryminalnego, aby zapewnić szybkie dotarcie na miejsce zdarzenia. Wszystkie śledztwa, których Wydział nie może przeprowadzić, będą prowadzone przez Wewnętrzne Biuro Śledcze Policji w danym regionie lub przez sąsiednią jednostkę policji.</p>	<p>HOLANDIA / Ramsahai (52391/99)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 15/05/2007</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2010)178</p>
<p>Jeżeli chodzi o zarzuty złego traktowania cywilów, a także o śmierć osób podczas operacji antyterrorystycznych przeprowadzonych przez siły bezpieczeństwa w latach 90-tych, to Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości z 2003 podkreślił konieczność, by to prokuratorzy (a nie przedstawiciele sił bezpieczeństwa) prowadzili niezwłoczne śledztwa. W 2003 r. zniesiono wymóg administracyjnego zatwierdzenia wszczynania śledztw dotyczących przedstawicieli sił bezpieczeństwa w sprawach zarzutów złego traktowania i tortur.</p>	<p>TURCJA / Grupa Aksoy (21987/93)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 18/12/1996</p> <p>Rezolucja tymczasowa ResDH(2005)43</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2019)51</p>
<p>W 2016 r. znowelizowano Kodeks postępowania karnego w celu poprawy niezwłoczności przeprowadzania śledztw w sprawach złego traktowania, wprowadzając wymóg traktowania tego typu spraw przez prokuratorów i sędziów w sposób priorytetowy. W 2017 r. Ministerstwo Sprawiedliwości wydało okólnik wprowadzający wymóg zamykania przez prokuratorów śledztw w sprawie zarzutów stosowania tortur w ciągu 180 dni, a w sprawach nadmiernego użycia siły w ciągu 120 dni i ustanawiający termin 370 dni na zakończenie postępowania karnego w sprawach takich przestępstw.</p>	<p>TURCJA/ Grupa Bati (33097/96)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 03/09/2004</p> <p>Raport z wykonania wyroku</p>

Opóźnienia w postępowaniach mogą pociągać za sobą negatywne konsekwencje dla perspektyw przyszłego awansu prokuratora, czy sędziego.

*TURCJA / Grupa Aksoy
(21987/93)*

[Wyrok ostateczny w dniu
18/12/1996](#)

[Rezolucja końcowa
CM/ResDH\(2019\)51](#)

W celu przyspieszenia postępowań wyjaśniających, w tym w sprawie przyczyn śmierci więźniów podjęto następujące działania: powołanie sędziego Sądu Najwyższego przewodniczącym koronerem z prawem wydawania wytycznych; powołanie w 2016 r. dodatkowych koronerów, tak aby wszystkie stanowiska sądowe zostały obsadzone; przydzielanie bardziej złożonych dochodzeń sędziom wyższego szczebla; powołanie nowego prawnika do zespołu doradczego koronerów; redukcja odroczeń, poprawa zarządzania sprawami i ich przydziałem; powołanie pomocniczego personelu śledczego dla koronerów; stworzenie mechanizmu monitoringu w celu zapewnienia, że postępowania wyjaśniające będą zakończone, a orzeczenia szybko wydane. Po przeglądzie działalności koronerów w 2015 r. wydano, przyjęto i wdrożono do końca 2016 r. 13 zaleceń w celu poprawy wydajności i zmniejszenia opóźnień w postępowaniach wyjaśniających.

*WIELKA BRYTANIA /
McDonnell (19563/11)*

[Wyrok ostateczny w dniu
06/12/2016](#)

[Rezolucja końcowa
CM/ResDH\(2016\)356](#)

3.a. Związek pomiędzy niezwłocznością a przedawnieniem

Kolegium Prokuratury czuwa nad rzetelnością prowadzonego śledztwa, a ustawa znosząca ułaskawienie za złe traktowanie, przyjęta w 2018 r., to wyraźny znak, że nie będzie ono tolerowane. W projekcie Kodeksu postępowania karnego znajduje się kompleksowy system gwarancji, ustanawiający, między innymi, ścisłe terminy dla postępowania przygotowawczego. Planowane jest zniesienie przedawnienia tortur w Kodeksie karnym.

*ARMENIA / Muradyan
(11275/07)*

[Wyrok ostateczny w dniu
24/02/2017](#)

[Plan działania](#)

Aby postępowanie karne nie uległo przedawnieniu, od 2020 r. bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu po wydaniu wyroku sądu pierwszej instancji na pozostały czas trwania postępowania. Nie można zawieszać wykonania kar nakładanych na funkcjonariuszy publicznych za tortury. Postępowania dyscyplinarne przeciwko policjantom i karabinierom są wszczynane, prowadzone i kończone niezależnie od postępowań karnych dotyczących tych samych faktów i mogą być zawieszane do czasu zakończenia tych ostatnich.

*WŁOCHY / Grupa Cestaro
(6884/11)*

[Wyrok ostateczny w dniu
07/04/2015](#)

[Raport z wykonania
wyroków](#)

W celu zaradzenia brakowi skutecznych śledztw w sprawie użycia śmiertelnej siły podczas tłumienia antyrządowych demonstracji w grudniu 1989 r. i czerwcu 1990 r., przyjęto następujące środki: w marcu 2012 r. zniesiono ustawowy termin przedawnienia umyślnych przestępstw przeciwko życiu co pozwoliło na kontynuowanie śledztw w tego typu sprawach. Ponadto w 2014 r. Kodeks karny i Kodeks postępowania karnego dały możliwość organom prowadzącym śledztwo pokonania wszelkich przeszkód związanych z odmową współpracy ze strony organów posiadających dowody związane ze śledztwem.

*RUMUNIA / Grupa
Stowarzyszenia „21 grudnia
1989” (33810/07+)*

[Wyrok ostateczny w dniu
28/11/2011](#)

[Plan działania](#)

4. UDZIAŁ OFIAR I KONTROLA PUBLICZNA

Konwencja wymaga stworzenia możliwości uczestniczenia przez ofiary (czy też ich bliskich, w zależności od konkretnej sprawy) w śledztwie w sprawie śmierci lub złego traktowania spowodowanego przez przedstawicieli sił bezpieczeństwa w zakresie niezbędnym do ochrony ich uzasadnionych interesów. Takie uczestnictwo powinno oznaczać dla nich możliwość uzyskania dostępu do akt sprawy, aczkolwiek nie w sposób automatyczny do wszystkich ich elementów. W tym kontekście może pojawić się problem pomocy prawnej. Inną kwestią jest konieczność uzasadniania decyzji kończących śledztwo. Jeśli chodzi o kontrolę publiczną w szerszym sensie, konieczność zapewnienia odpowiedzialności władz i utrzymania społecznego do nich zaufania wymaga zachowania ostrożnej równowagi pomiędzy jawnością a jej brakiem.

<p>W 2017 r. do Kodeksu postępowania karnego wprowadzono prawa proceduralne ofiar (takie, jak: prawo do odwołania się od decyzji dotyczących zawieszenia postępowania, odmowy wszczęcia śledztwa przez prokuratora, czy przedłużenia śledztwa; prawo do bycia informowanym o stanie postępowania oraz prawo dostępu do kopii akt sprawy i dowodów zawartych w aktach prokuratora). Ponadto wytyczne Prokuratury Generalnej z 2018 r. przewidują szczególną pomoc dla ofiar i świadków przestępstw.</p>	<p>ALBANIA / Pihoni (74389/13)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 13/05/2018</p> <p>Plan działania</p>
<p>Prawo ofiar do informacji na temat toczącego się śledztwa, dające im zasadniczo dostęp do akt sprawy, zostało wprowadzone do Kodeksu postępowania karnego w 2014 r. Nowa Rada Międzyinstytucjonalna do spraw Zwalczenia Tortur i Złego Traktowania podkreśliła wagę skutecznej pomocy prawnej dla ofiar. W wyniku nowelizacji z 2018 r. i późniejszego wyroku interpretacyjnego Trybunału Konstytucyjnego, istnieje możliwość zaskarżenia odmowy przyznania przez prokuratora „statusu ofiary” do prokuratora wyższego szczebla, a następnie do sądu w odniesieniu do wszystkich kategorii przestępstw. W Prokuraturze utworzono Służbę Koordynacyjną Ofiar i Świadków w celu wspierania i ochrony interesów ofiar i świadków w postępowaniu.</p>	<p>GRUZJA / Grupa Tsintsabadze (35403/06)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 18/03/2011</p> <p>Plan działania</p>
<p>Jeśli chodzi o użycie śmiertelnej siły w trakcie tłumienia demonstracji antyrządowych w grudniu 1989 r. i w czerwcu 1990 r., informacje o postępach w nowych śledztwach były regularnie publikowane dla rodzin ofiar na stronie Prokuratury. Ponadto wzrosło zaangażowanie w relacjach ze skarżącymi i pojawił się zamiar ponownego przesłuchania wszystkich poszkodowanych stron w ramach nowego śledztwa.</p>	<p>RUMUNIA / Grupa Stowarzyszenie „21 grudnia 1989” 33810/07+)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 28/11/2011</p> <p>Plan działania</p>
<p>Kodeks postępowania karnego z 2005 r. przewiduje udział ofiar i automatyczne prawo do kontroli sądowej, jeśli prokuratorzy zdecydują się nie ścigać przypadków domniemyanych nadużyć ze strony przedstawicieli sił bezpieczeństwa.</p>	<p>TURCJA / Ahmet Özkan i Inni (21689/93)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 10/11/2004</p> <p>Rezolucja tymczasowa CM/ResDH(2005)43</p>
<p>Jeśli chodzi o śledztwa w sprawie śmierci obywateli Iraku podczas okupacji południowego Iraku przez brytyjskie siły zbrojne, to proces śledczy łączący śledztwo w znaczeniu postępowania karnego prowadzone przez Zespół ds. Zarzutów Historycznych Iraku (IHAT) z postępowaniem wyjaśniającym przyczyny śmierci (określanym, jako dochodzenie w sprawie ofiar śmiertelnych) angażował rodziny ofiar i był dostępny dla szerszej publiczności. W 2016 r. Sąd Najwyższy określił zasady, które należy wziąć pod uwagę przy ocenie, czy przeprowadzenie „dochodzenia w sprawie ofiar śmiertelnych” w następstwie śledztwa IHAT, jest właściwe, rozsądne i proporcjonalne, przy należytych</p>	<p>WIELKA BRYTANIA / Al-Skeini i Inni (55721/07)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 07/07/2011</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2016)298</p>

uwzględnieniu kosztów ludzkich i prawdopodobieństwa dojścia do jasnego wniosku co do okoliczności, w których nastąpił zgon.

Jeśli chodzi o kontrolę społeczną i informowanie rodzin ofiar o śledztwach w sprawie zgonów w Irlandii Północnej podczas operacji sił bezpieczeństwa w latach 80-tych i 90-tych, Prokuratura przyjęła politykę sporządzania uzasadnień ich nieścigania, a tego typu decyzje rawach są poddawane kontroli sądowej. Ponadto rodzinom ofiar udostępniono pomoc prawną. Natomiast nowy niezależny organ śledczy, Dział Śledztw Historycznych, od momentu jego powstania, będzie dysponował personelem, który będzie angażował krewnych ofiar od samego początku procesu.

**WIELKA BRYTANIA /
Grupa McKerr
(28883/95)**

[Wyrok ostateczny w dniu
04/08/2001](#)

[Plan działania](#)

Kodeks postępowania karnego Ukrainy z 2012 r. zwiększył udział ofiar, w szczególności przyznając im prawa do: przedkładania wyjaśnień i dowodów; otrzymywania informacji na temat postępowania; zapoznawania się z materiałami sprawy i otrzymywania kopii dokumentów; bycia reprezentowanymi; składania wniosków i zaskarżania decyzji, działań i zaniechań śledczych, prokuratorów, czy sędziów; uczestniczenia w procesie i wnoszenia odwołań.

**UKRAINA / Gongadze
(34056/02)**

[Wyrok ostateczny w dniu
08/02/2006](#)

[Plan działania](#)

5. BADANIE SZCZEGÓLNYCH MOTYWÓW PRZESTĘPSTW

Aby śledztwa w sprawie śmierci i złego traktowania były skuteczne, należy zwrócić szczególną uwagę na badanie możliwych motywów rasistowskich, czy innych motywów o charakterze dyskryminacyjnym.. Inne motywy, takie, jak te kryjące się za atakami na dziennikarzy, czy innych przedstawicieli mediów, mogą wymagać szczególnej reakcji. Zagwarantowanie, by takie motywy zostały zbadane we właściwy sposób może również wymagać zmiany prawa karnego.

<p>Nowelizacja Kodeksu karnego z 2011 r. wprowadziła, jako okoliczność obciążającą w przypadku zabójstwa i uszkodzenia ciała, motywy rasistowskie i ksenofobiczne. Przepisy te pozwalają organom śledczym na badanie, czy u podstaw nadmiernego użycia siły przez siły bezpieczeństwa leżały motywy rasistowskie.</p>	<p>BUŁGARIA / Nachova i Inni (43577/98) Wyrok ostateczny w dniu 06/07/2005 Rezolucja końcowa CM/ResDH(2017)97</p>
<p>W celu poprawy skuteczności śledztw w sprawach dyskryminacji i przestępstw z nienawiści w kontekście brutalnych ataków na aktywistów LGBTI i Świadków Jehowy podczas marszów/zgromadzeń, w 2010 r. rozszerzono mandat obrońcy Publicznego na podmioty prywatne: osoby fizyczne i prawne mają obowiązek udzielenia informacji na temat aktów możliwej dyskryminacji w ciągu 10 dni. Jeśli następujące po tym zalecenie obrońcy Publicznego nie zostanie wykonane, powód ma prawo wnieść sprawę do sądu, zgodnie z Kodeksem postępowania cywilnego. W 2018 r. w Kodeksie karnym zaostrzono kary za przestępstwa popełnione z motywów dyskryminacyjnych.</p>	<p>GRUZJA / Grupa Identoba i Inni (73235/12) Wyrok ostateczny w dniu 12/08/2015 Plan działania</p>
<p>W 2012 r. Szef Policji w okólniku skierowanym do funkcjonariuszy zawarł wymóg, by skargi dotyczące zachowań rasistowskich były traktowane priorytetowo. W kolejnym okólniku, z 2014 r., Szef Policji zawarł obowiązek badania przez organy Policji potencjalnego istnienia motywów odnoszących się do pochodzenia narodowego, religii, orientacji seksualnej, wieku, niepełnosprawności, czy też jakiegokolwiek innego dyskryminacyjnego zachowania leżącego u podstaw złego traktowania danej osoby.</p>	<p>GRECJA / Grupa Makaratzis (50385/99) Wyrok ostateczny w dniu 20/12/2004 Komunikacja Rządu</p>
<p>W nowym protokole z 2019 r. w sprawie zadań Policji w zakresie procedowania w przypadku przestępstw z nienawiści zawarto listę wskaźników uprzedzeń w celu ułatwienia identyfikacji tego typu czynów. Stworzono również sieć specjalistów do spraw przestępstw z nienawiści. Składa się ona z funkcjonariuszy z każdego regionalnego wydziału policji, a na jej czele stoi oficer z komendy głównej. Oprócz nadzorowania zwalczania przestępstw z nienawiści, mają oni za zadanie organizowanie regularnych szkoleń dla policjantów. Ponadto na każdym posterunku Policji musi być wyznaczony „mentor” pomagający funkcjonariuszom w identyfikacji przestępstw z nienawiści.</p>	<p>WĘGRY / Grupa Balázs (15529/12) Wyrok ostateczny w dniu 14/03/2016 Raport z wykonania wyroku</p>
<p>W odniesieniu do śledztw w sprawie złego traktowania Romów na tle rasowym, od 2006 r. prawo karne stanowi, że motywacja rasistowska jest ustawową okolicznością obciążającą, której występowanie w danej sprawie organ bada z własnej inicjatywy.</p>	<p>RUMUNIA / Barbu Anghelescu Nr 1 (46430/99) Wyrok ostateczny w dniu 05/01/2005 Rezolucja końcowa CM/ResDH(2016)150</p>
<p>W latach 2015-2016 znowelizowano Kodeks karny, wprowadzając odpowiedzialność karną za przestępstwa przeciwko dziennikarzom, takie jak zabójstwo, czy usiłowanie zabójstwa, wzięcie zakładnika, groźba zastosowania przemocy, umyślne zniszczenie mienia. Ponadto zaostrzono odpowiedzialność karną za utrudnianie zgodnej z prawem działalności zawodowej dziennikarza.</p>	<p>UKRAINA / Gongadze (34056/02) Wyrok ostateczny w dniu 08/02/2006 Plan działania</p>

6. NIEZALEŻNY NADZÓR NAD ŚLEDZTWEM

System krajowy musi zapewniać dostęp do niezależnego mechanizmu procedowania skarg na prowadzenie śledztwa. W związku z tym w celu umożliwienia sprawowania odpowiedniego nadzoru decyzje organów śledczych w sprawie podejmowanych przez nie działań muszą zawierać uzasadnienia. Mając na uwadze zróżnicowanie krajowych systemów prawnych i różnorakie role danych instytucji, poniższy materiał może się odnosić do poszczególnych państw jedynie w ograniczonym zakresie: wytyczne w ramach śledztwa i nadzór prokuratury; rola sędziów śledczych; rola innych organów państwa, na przykład sądów, czy krajowych instytucji praw człowieka/ombudsmanów; możliwa rola parlamentu krajowego, czy struktury parlamentarnej.

<p>Postanowienie prokuratora o zakończeniu śledztwa może być zaskarżone w ramach prokuratury. W przypadku zarzutów dotyczących ciężkich przestępstw dostępna jest również kontrola sądowa.</p>	<p>GRUZJA / Gharibashvili (11830/03)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 29/10/2017</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2017)287</p>
<p>W 2017 r., w ramach Biura Rzecznika Praw Obywatelskich utworzono Krajowy Mechanizm Śledczy uprawniony do gromadzenia, utrwalania, oceniania i przekazywania właściwym organom skarg związanych z działaniami funkcjonariuszy organów ścigania i służby więziennej w sprawie złego traktowania, bezprawnego użycia broni palnej, bezprawnego zachowania o motywach rasistowskich, czy dyskryminującego traktowania. Ponadto Ombudsman może zdecydować, że z własnej inicjatywy lub na wniosek, zbada zarzuty, czy też przekaże sprawę do kompetentnego organu dyscyplinarnego. Może też złożyć wniosek o wznowienie dochodzenia administracyjnego w sprawach, w których Europejski Trybunał uznał poprzednie śledztwo za nieskuteczne.</p>	<p>GRECJA / Grupa Makaratzis (50385/99)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 20/12/2004</p> <p>Raport z wykonania wyroku</p>
<p>W styczniu 2011 r. stworzono bazę danych wszystkich będących w toku postępowań karnych. Służy ona wzmocnieniu nadzoru prokuratorskiego nad postępowaniami karnymi. Ponadto w 2010 r. Prokurator Generalny wydał zarządzenie mające na celu wzmocnienie nadzoru prokuratorskiego nad postępowaniami karnymi dotyczącymi zarzutów popełnienia przestępstw przez urzędników państwowych oraz opracował wytyczne odnośnie metodologii, jaką należy stosować w tej kwestii. W celu zapewnienia niezwłoczności śledztw Prokuratura Generalna regularnie ocenia właściwe dane statystyczne i nadaje priorytet pewnym typom śledztw. Od 2010 r. śledztwom przeciwko urzędnikom państwowych stale nadawany jest status priorytetowy w celu zapewnienia wzmocnionego nadzoru nad nimi.</p>	<p>ŁOTWA / Grupa Holodenko (17215/07)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 04/11/2013</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2018)382</p>
<p>W 2018 r. w ramach Biura Ombudsmana utworzono organ kontrolny, w skład którego wchodzi niezależni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. Jego zadaniem jest monitorowanie i kontrolowanie procedur mających na celu badanie i pociąganie do odpowiedzialności przedstawicieli organów ścigania za wszelkie naganne zachowania stanowiące złe traktowanie.</p>	<p>MACEDONIA / El-Masri (39630/09)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 13/12/2012</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2019)369</p>
<p>W następstwie uchybień w śledztwie w sprawie zabójstwa dziennikarza, będącego tureckim Cypryckim, w 2006 r. rola Prokuratora Generalnego w dochodzeniach policyjnych została wzmocniona, gdy otrzymał on uprawnienia do nadzorowania dochodzeń prowadzonych przez Dyрекcję Generalną Sił Policji lub kierowania nimi, jeśli uzna to za konieczne.</p>	<p>TURCJA / Adali (38187/97)</p> <p>Wyrok ostateczny w dniu 12/10/2005</p> <p>Rezolucja końcowa CM/ResDH(2010)12</p>

7. ZADOŚĆCZYNIENIE DLA OFIAR

Państwa powinny podjąć wszelkie właściwe środki, by ustanowić dostępne i skuteczne mechanizmy gwarantujące ofiarom poważnych naruszeń praw człowieka niezwłoczne otrzymanie właściwego zadośćuczynienia za krzywdę, jaką poniosły.¹ Różne formy naprawienia krzywdy, przytoczone poniżej, jak rekompensata finansowa i formalne przeprosiny, mogą w użyteczny sposób uzupełniać zobowiązanie państw do wznowienia/podjęcia/kontynuowania śledztw, w tym w sytuacjach, gdy obowiązek ten nie może być spełniony.

Po nieskutecznych śledztwach w sprawie zbrodni wojennych i ustaleniach Europejskiego Trybunału w sprawie *B. i inni*, skarżący wnieśli o wznowienie zakwestionowanego postępowania o odszkodowanie.

W wyniku wznowionego postępowania sąd zasądził dla każdego z nich około 30.000 euro z tytułu szkody niemajątkowej za cierpienia emocjonalne spowodowane śmiercią ich krewnego z rąk funkcjonariuszy publicznych. Ponadto w sprawie *M. i inni*, skarżący przed wydaniem wyroku przez Europejski Trybunał wnieśli o wznowienie postępowania cywilnego po wyroku sądu krajowego stwierdzającym indywidualną winę za zbrodnie wojenne osoby podlegające rozkazom, w tym za zabicie krewnych skarżących. Sądy krajowe zasądziły około 30.000 euro dla każdego z nich tytułem szkody niemajątkowej za cierpienia emocjonalne spowodowane śmiercią ich krewnego z rąk funkcjonariuszy publicznych.

CHORWACJA / Grupa Skendzić i Krznarić (16212/08)

[Wyrok ostateczny w dniu 20/04/2011](#)

[Plan działania](#)

W związku z nadmiernym użyciem siły przez policję podczas brutalnych demonstracji, które miały miejsce po wyborach parlamentarnych w 2009 r., rząd i parlament wyrazili żal z powodu niewłaściwej reakcji krajowych organów ścigania oraz sądownictwa powypadkach będących przedmiotem skarg. Ponadto utworzono specjalny komitet rządowy w celu przyznania odszkodowań na poziomie krajowym na rzecz zidentyfikowanych ofiar cywilnych. Odszkodowanie to nie było uważane za substytut odszkodowania za szkody majątkowe, czy niemajątkowe, która mogła być dodatkowo zasądzona przez sądy krajowe.

MOŁDAWIA / Grupa Taraburca (18919/10)

[Wyrok ostateczny w dniu 06/03/2012](#)

[Rezolucja końcowa CM/ResDH\(2018\)464](#)

W 2018 r. w świetle faktu, że skarga skarżącego dotycząca złego traktowania w kontekście wydania go CIA uległa przedawnieniu, Minister Spraw Zagranicznych wystosował do skarżącego pisemne przeprosiny w imieniu rządu, wyrażając szczery żal z powodu ogromnego cierpienia i szkód wyrządzonych mu w wyniku niewłaściwego postępowania władz. W 2018 r. powództwo skarżącego o zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową w symbolicznej kwocie jednego euro zostało uwzględnione przez krajowe sądy cywilne, które w ten sposób oficjalnie potwierdziły, że zarzucane fakty miały miejsce.

MACEDONIA / El-Masri (39630/09)

[Wyrok ostateczny w dniu 13/12/2012](#)

[Rezolucja końcowa CM/ResDH\(2019\)369](#)

Jeśli chodzi o naruszenia stwierdzone w kontekście walki z terroryzmem, głównie w południowo-wschodniej Turcji, podczas stanu wyjątkowego pomiędzy 1987 a 2002 r., skarżący mieli możliwość dochodzenia odszkodowania przed specjalną komisją kompensacyjną, czy przed sądem administracyjnym na podstawie nowej Ustawy o odszkodowaniu z 2004 r., która przewidywała prawo do odszkodowania z tytułu odpowiedzialności państwa za szkody spowodowane w ramach walki z terroryzmem. Ustawa ta uzupełniła i sprecyzowała odpowiedzialność państwa za szkody spowodowane aktami administracyjnymi, jako szczególne *lex temporalis*, stanowiące, że przepisy tego ustawodawstwa były stosowane z mocą wsteczną do wydarzeń mających miejsce po 1987 r. i przed 2004 r.

TURCJA / Grupa Aksoy (21987/93)

[Wyrok ostateczny w dniu 18/12/1996](#)

[Rezolucja końcowa CM/ResDH\(2019\)51](#)

¹ Zobacz zwłaszcza Wytyczną nr XVI, Komitetu Ministrów [Wytyczna w sprawie eliminowania bezkarności za poważne naruszenia praw człowieka](#), przyjęte przez Komitet Ministrów 30 marca 2011 r. na 1110. posiedzeniu Zastępców Ministrów.

ZAŁĄCZNIK – WYKAZ SPRAW

<i>ALB / Pihoni (74389/13)</i>	3, 10	<i>MKD / Kitanovski group (15191/12)</i>	8
<i>ARM / Muradyan (11275/07)</i>	6, 9	<i>NDL / Jaloud (47708/08)</i>	6
<i>ARM / Virabyan (40094/05)</i>	3	<i>NDL / Ramsahai (52391/99)</i>	8
<i>BGR / S.Z. (29263/12)</i>	8	<i>POL / Dzwonkowski group (46702/99)</i>	7
<i>CRO / Mader (56185/07)</i>	3	<i>ROM / Association "21 December 1989" group (33810/07+)</i>	9
<i>CRO / Skendžić and Krznarić group (16212/08)</i> ..	14	<i>ROM / Barbu Anghelescu No.1 (46430/99)</i>	4, 12
<i>CYP / Khani Kabarra (24459/12)</i>	6	<i>ROM / Predica group (42344/70)</i>	7
<i>CYP / Shchukin and Others (14030/03)</i>	3	<i>RUS / Khashiyev and Akayeva group (57942/00)</i>	5
<i>CZE / Eremiasova and Pechova 23944/04)</i>	3	<i>SUI / Dembele (74010/11)</i>	7
<i>GEO / Gharibashvili (11830/03)</i>	13	<i>SVN / Franciska Stefancic (58349/09)</i>	4
<i>GEO / Identoba and Others group (73235/12)</i> ...	12	<i>SVN / Matko (43393/98)</i>	4
<i>GEO / Tsintsabadze group (35403/06)</i>	4, 10	<i>TUR / Adali (38187/97)</i>	13
<i>GER / Hentschel and Stark (47274/15)</i>	4	<i>TUR / Ahmet Özkan and Others (21689/93)</i>	10
<i>GRC / Makaratzis group (50385/99)</i>	12	<i>TUR / Aksoy group (21987/93)</i>	8, 9, 14
<i>HUN / Balázs group (15529/12)</i>	12	<i>TUR / Bati group (33097/96)</i>	8
<i>ITA / Cestaro group (6884/11)</i>	9	<i>UK / Al-Skeini and Others (55721/07)</i>	5, 10
<i>LVA / Balajevs (8347/07)</i>	4	<i>UK / McDonnell (19563/11)</i>	9
<i>LVA / Holodenko group (17215/07)</i>	4, 13	<i>UK / McKerr group (28883/95)</i>	11
<i>MDA / Levinta (17332/03)</i>	6	<i>UKR / Belousov (4494/07)</i>	5
<i>MDA / Taraburca group (18919/10)</i>	14	<i>UKR / Gongadze (34056/02)</i>	11, 12
<i>MKD / El-Masri (39630/09)</i>	13, 14	<i>UKR / Kaverzin group (23893/03)</i>	5
<i>MKD / Jasar group (69908/01)</i>	8		